

GODIŠNJI IZVEŠTAJ O PROJEKTIMA NOVOSADSKE NOVINARSKE ŠKOLE TOKOM 2011.

OPŠTA SITUACIJA U MEDIJSKOM SEKTORU SRBIJE TOKOM 2011. GODINE

Prof. Dr Dubravka Valić Nedeljković, Predsednica UO NNŠ

Godina 2011. nije bila naklonjena medijima. Obeležili su je ekonomska kriza, smanjenje reklamnog potencijala, otpuštanje novinara, smanjenje nadnica za rad, povećanje finansijske nestabilnosti i nelikvidnosti. Nisu više ugroženi samo mali, već i veliki nacionalni emiteri, uključujući i javne servise koji bi po definiciji morali da imaju osiguranu finansijsku stabilnost. Za preživljavanje očekuju pomoć države koja je sve manje u stanju da izdvaja za sve pa tako i za medije.

U protekloj, 2011, urađena su dva velika terenska istraživanja medijskog sektora Srbije koja su angažovala veliki broj saradnika. Rukovodioci su bili dr Jovanka Matić za istraživanje *Medijske slobode Srbije u evropskom ogledalu* (ANEM, NUNS, Lokal Press i NDNV) i Snježana Milivojević za istraživanje *Profesija na raskršću – novinarstvo na pragu informacionog društva* (FPN). Osim praćenja stanja u profesiji istraživači su se u Srbiji tokom 2011. bavili i analizom medijskih sadržaja. Odsek za medijske studije Filozofskog Fakulteta Univerziteta u Novom Sadu realizovao je projekat *Medijski diskurs o siromaštvu i socijalnoj isključenosti*, dok je sa još sedam visokoškolskih ustanova u zemlji i javnim servisom Vojvodine započeo realizaciju projekata *Nove medijske tehnologije i društveno obrazovne promene*. Novosadska novinarska škola u okviru svog longitudinalnog projekta (kontinuirano se realizuje od 2006) *Transformacija tržišnocentrične Radiotelevizije Novi Sad u Javni servis Vojvodine*, u 2011. testirala je profesionalizam RTV na sadržajima iz kulture u okviru informativno-političkih emisija na većinskom i jezicima nacionalnih manjina.

Ponuda relevantnih projekata nije velika, ali se može smatrati da je u 2011. stanje u medijima i novinarskoj profesiji zahvaljujući navedenim projektima sagledano i trebalo bi da posluži menadžmentima za bolje organizovanje i planiranje te redefinisane uređivačkih politika i podizanje profesionalnih standarda.

Rezultati istraživača, u najkraćem, opisuju kontekst u kojem je u 2011. delovala *Novosadska novinarska škola*.

Mediji u javnoj svojini

Elektronski mediji u javnoj svojini su tehnološki osrednje opremljeni, rade na digitalnoj opremi, ali nemaju linkove i predajnike da takav program digitalno i emituju, za šta su potrebna velika ulaganja. Ekonomski položaj im je težak, uglavnom jedva preživljavaju i beleže gubitke, te državu vide kao finansijera i zaštitnika koji za javne servise treba da obezbedi i naplatu pretplate. Delimično su otvoreni za umreženo novinarstvo.

Štampani mediji uglavnom rade sa gubitkom, tehničko-tehnološki su osrednje opremljeni, lokalnih dnevnih izdanja je sve manje, muči ih velika zaposlenost, ali istovremeno im nedostaje profesionalan kadar, posebno za onlajn izdanja. Uglavnom imaju pozitivan stav prema interaktivnom odnosu sa čitaocima. Strepe za opstanak profesije i opasnost vide u građanskom novinarstvu.

Mediji u privatnoj svojini

Mediji u privatnoj svojini se, prema istraživačkim rezultatima FPN-a, mogu podeliti u četiri grupe. Prvu čine mediji sa adekvatnom tehnologijom i osobljem, drugu mediji sa nedovoljnim tehnološkim i kadrovskim resursima, treću mediji sa bazičnom tehnologijom i odgovarajućim kadrovima i na kraju, četvrtu, mediji sa neizvesnom budućnošću.

U prvu grupu se svrstavaju tri dnevna nacionalna lista, jedna nacionalna radio stanica i jedna RTV i dve novinske agencije koje su na granici preživljavanja. Magazin *Taboo* (broj 51/52) je za 2011. objavio rezultate o najčitanim štampanim medijima. *Blic* je na prvom mestu sa nešto više od 900 hiljada čitalaca, zatim *Alo* sa 580 hiljada, *Novosti* sa 109 hiljada, *Press* 74 hiljade i *Politika* sa oko 56 hiljada čitalaca. Svi ostali su mnogo niže na lestvici omiljenih dnevnih listova, a time i relevantnih za oglašivače.

U ovoj grupi su mediji koji se izdržavaju od oglasa i prodaje i posluju na tržišnim principima. Insistiraju na tome da se država povuče iz vlasništva medija u Srbiji.

Drugu grupu čine oni sa nedovoljnim resursima, oni finansijski jedva preživljavaju, imaju aktivan odnos prema publici, ali nedovoljan broj kvalitetnih ljudi, tržišno su orijentisani i smatraju da država treba da se povuče iz vlasništva u medijima, ali je vide kao zaštitnicu, preživljavanje vide u umrežavanju.

Treća grupa su oni sa bazičnom tehnologijom i kadrovima. Oni posluju sa gubitkom, imaju tradicionalan odnos prema publici i građanskom novinarstvu.

I na kraju četvrta grupa posluje sa gubitkom, oni ne grade aktivan odnos sa publikom, državu vide kao regulatora medijskog prostora, imaju malo zaposlenih i smatraju da nove tehnologije i građansko novinarstvo ne mogu da ugroze novinarska profesiju.

Rezultati istraživanja *Medijske slobode Srbije u evropskom ogledalu* ukazali su na činjenicu da su u Srbiji ostvarena samo 4 od 27 evropskih standarda medijskih sloboda i to su: sloboda ulaska u novinarsku profesiju, sloboda pristupa Internetu i stranim medijima, razdvojenost učešća u izvršnim organima vlasti od profesionalnog obavljanja medijskih poslova i ograničenost prava medija na ekskluzivno izveštavanje o događajima od izuzetnog javnog značaja.

Za većinu ostalih standarda postoji dobra zakonska potpora, ali se u praksi ne ostvaruju na potpun i neproblematičan način.

Drastična odstupanja od evropskih standarda, pokazalo je ovo istraživanje novinarskih udruženja pod rukovodstvom Jovanke Matić, postoje u oblasti medijske ekonomije, nezavisnosti medija od političkih elita, u oblasti radno-socijalnih prava i bezbednosti novinara.

Istraživanja medijskih sadržaja, koja su suštinski istraživanja o novinarskom profesionalizmu, ukazuju da su standardi različiti ne samo od medija do medija već i od redakcije do redakcije u samim medijima. Na primer, u monitoringu NNS o kulturi u centralnim informativnim emisijama RTV pokazalo se da procentualno najviše priloga iz kulture u svojim informativnim emisijama imaju ubedljivo rumunska radijska redakcija (43%), zatim rumunska TV redakcija (20%), kao i rusinska radijska redakcija (13%), dok je najmanje priloga o kulturi bilo zastupljeno u slovačkoj TV informativnoj emisiji (6%). Ovo ukazuje na to da javni servis Vojvodine nema jedinstvenu uređivačku politiku koja bi negovala multikulturalan pristup u afirmisanju vojvođanskog identiteta.

Istraživanja su takođe pokazala da se teme različito tretiraju pa tako na primer siromaštvo i socijalna isključenost nema adekvatan prostor u medijima u Srbiji, čak i internetska publika o takvim temama ne komentariše u onlajn izdanjima (Odsek za

medijske studije Filozofskog fakulteta). Istovremeno u Srbiji je u 2011. bilo 9,2% stanovništva ispod granice siromaštva, a 700000 ih je aktivno tražilo posao. Ima li dakle, teme od većeg javnog interesa, a mediji je pod uticaj političkih i ekonomskih elita ne stavljaju na agendu pogodnih za izveštavanje, a posebno istraživanja u okviru medijske inicijative.

Digitalizacija kao jedna od najvećih tehničko-tehnoloških promena u medijskoj istoriji, koja menja i samu perspektivu na ulogu proizvođača sadržaja u odnosu na emitere, nije na žalost tema u medijima i o tome novinari malo znaju. Rezultati terenskog istraživanja saradnika i studenata Odseka za medijske studije Filozofskog fakulteta istraživanja su pokazali da novinari štampanih i elektronskih medija na lokalnom, regionalnom i pokrajinskom nivou u Vojvodini imaju delimična, ali nemaju odgovarajuća saznanja i informacije iz oblasti digitalnih medijskih tehnologija, koje već dovode do društveno-obrazovnih promena. Nesenzibilisani i sami na značaj teme novinari ni svom auditorijumu ne prosleđuju informacije iz te oblasti koje bi mogle da mu pomognu da bolje iskoriste sve prednosti digitalnog zemaljskog emitovanja, najpre televizijskog programa, a za nekoliko godina i radijskog.

Imajući u vidu rezultate svih istraživanja i onih o poziciji medija u društvu, kao i onih o medijskom i novinarskom profesionalizmu *Novosadska novinarska škola*, kao udruženje građana čiji je cilj podizanje profesionalnih standarda, ali i medijsko i komunikacijsko opismenjavanje, kreirala je i realizovala projekte čiji su rezultati barem delimično doprineli pomeranju na bolje.

U oblasti u kojoj nije mogla da direktno utiče svojim projektima na poboljšanje stanja NNS je ipak organizujući i realizujući rad kao nezavisna produkcija, doprinela da kontroverzne teme koje mediji retko obrađuju budu u ponudi na tržištu javnog informisanja, a istovremeno je barem na individualnom nivou pomagala novinarima da prebrode materijalne teškoće u kojima se ceo medijski sektor nalazi.

REALIZOVANI SADRŽAJI NOVOSADSKE NOVINARSKE ŠKOLE U 2011. GODINI

NAZIV PROJEKTA: **PANDORINA KUTIJA**
PODRŠKA: Generalni direktorat za proširenje Evropske Komisije iz Brisela i Fond za otvoreno društvo – Srbija
TRAJANJE: 21/12/2010. to 20/12/2011. (godinu dana)
OPIS: Projekat „Pandorina kutija“ realizovala je Novosadska novinarska škola, u saradnji sa partnerima: Medijske inicijative iz Sarajeva, Institut Stine iz Splita i Centrom za nezavisno novinarstvo u Budimpešti. Osnovni cilj projekta bio je uspostavljanje saradnje između organizacija koje se bave zaštitom dece, obrazovnih i medijskih organizacija i eksperata kako bi se kreirala prva mreža za borbu protiv seksualnog zlostavljanja i eksploatacije dece na Balkanu. Prva faza projekta podrazumevala je sačinjavanje izveštaja koji je, objedinjavjući rezultate istraživanja sprovedenih u oblastima sistema socijalne zaštite, policije i sudstva, obrazovanja (učenici i nastavnici) i medija, predstavljalo presek stanja u datim oblastima u odnosu na problem seksualnog zlostavljanja dece u svakoj od zemalja. Na osnovu ovih izveštaja, tim eksperata u svakoj od zemalja učesnika sačinio je preporuke za bolju praksu usmerene na prevenciju seksualnog zlostavljanja i eksploatacije dece. Osnovne preporuke za unapređenje postojećeg stanja u oblasti prevencije i zaštite dece žrtava seksualnog zlostavljanja i iskorišćavanja koje zahtevaju hitnu akciju su:

- senzibilizacija javnosti
- jačanje kompetentnosti stručnjaka u svim sistemima
- razvijanje i jačanje mreže za zaštitu dece od nasilja
- razvijanje integrisanog sistema za praćenje pojave nasilja

Jedna od ključnih aktivnosti u toku projekta bila edukacija učenika osnovnih škola koja je obuhvatila 40 osnovnih škola širom Srbije, Hrvatske, BiH i Mađarske koja je imala za cilj da na razvojno i kulturološki prihvatljiv način rasvetli osnovne pojmove vezane za problem seksualnog zlostavljanja i iskorišćavanja dece, poveća njihovu senzibilnost za ovaj problem pruži im praktično znanje o tome kome mogu da se obrate ako se zlostavljanje desi.

U okviru projekta održane su i četiri konferencije, u Sarajevu, Budimpešti, Vukovaru i Novom Sadu, na kojima su predstajlene Preporuke za bolju praksu. Celokupan projekat bio je praćen televizijskom i radijskom produkcijom kao i novinskim člancima. Ukupno je proizvedeno 63 medijska autputa koja su emitovana na 76 medija u regionu od čega je pet televizijskih i radijskih izveštaja i per novinskih članaka sačinjeno, emitovano i objavljeno u Srbiji

NAZIV PROJEKTA: **KULTURA I MEDIJI**
 PODRŠKA: POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA KULTURU I JAVNO INFORMISANJE
 CILJNA GRUPA: Javni servis Vojvodine, vojvođanski mediji, ustanove kulture u Vojvodini
 TRAJANJE: Septembar – decembar 2011
 OPIS: Cilj projekta je definisanje trenutne situacije u informisanju kako srpskog stanovništva, tako i pripadnika manjinskih zajednica o pitanjima kulture.

Medijski monitoring se sproveo u periodu od 26. oktobra do 20. novembra 2011, nakon čega su rezultati monitoringa objavljeni na sajtovima Novosadske novinarske škole i Sekretarijata za kulturu i javno informisanje, te su biti dostupni kako monitorovanim medijima, tako i široj stručnoj javnosti.

Korpus monitoringa činile su centralno-informativne emisije Javnog servisa Vojvodine, i radija i televizije, na svim jezicima.

NNS je organizovala i okrugli sto gde su predstavljeni rezultati monitoringa i gde se povelala diskusija između predstavnika medija s jedne strane, i institucija kulture s druge strane, mada je diskusija veoma brzo spontano prešla u razmenu iskustava i davanje primera dobre prakse, gde su se verbalizovali zahtevi novinara prema PR službama institucija kulture ali i obratno.

NAZIV PROJEKTA: **DAN U TVOJIM CIPELAMA**
 PODRŠKA: Ministarstvo kulture Republike Srbije
 UČESNICI: 6 studenata Žurnalistike i 6 članova Novosadskog udruženja studenata sa invaliditetom
 TRAJANJE: 6 meseci
 OPIS: Osnovna ideja projekta „Dan u tvojim cipelama,, bila je da se, edukacijom i treningom mladih novinara i zajedničkom medijskom produkcijom studenata novinarstva i studenata sa invaliditetom, senzibiliše i osvesti društvo po pitanju potreba i problema sa kojima se svakodnevno suočavaju mladi sa invaliditetom. Ovaj projekat bio je nastavak istoimenog projekta koji se prošle godine realizovao an pokrajinskom nivou i nakon čije odlične realizacije se pojavila potreba

za njegovom realizacijom i na republičkom nivou. Na treningu u Novosadskoj novinarskoj školi, dvanaestoro studenata iz Niša i Novog Sada slušalo je predavanja o temama: osnovnih prava osoba sa invaliditetom, Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom, Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, izveštavanja o problemima sa kojima se suočavaju osobe sa posebnim potrebama. Nakon toga, usledio je produkcijski deo, tokom kog su studenti podeljeni u tri grupe. Svaka grupa je imala zadatak da snimi jednu reportažu koja je uskoj vezi sa osobama invaliditetom. Reportaže su emitovane na javnom servisu Vojvodine i lokalnim televizijskim stanicama u Srbiji.

NAZIV PROJEKTA: **ACTIVE LADIES FIRST!**
PODRŠKA: OLOF PALME CENTER SWEDEN
UČESNICI: 24 učenica i 24 učenika iz srednjih škola iz Novog Sada, Inđije, Pirota, Kragujevca, Užica i Novog Pazara;
TRAJANJE: 6 meseci
OPIS: Projekat "Active Ladies First!" bavio se edukacijom i uključivanjem mladih srednjoškolki i njihovih vršnjaka u civilni i politički sektor lokalne zajednice. Sve projektne aktivnosti su se odvijale u Novom Sadu na radionicama o političkom i društvenom aktivizmu, na kojima su učenice dobile iskustvo iz prve ruke o tome kako funkcionišu gradske institucije, zatim pravile sopstvene kampanje za projekte unutar lokalne zajednice, i u poslednjoj fazi, imale zadatak da sebe i svoje projektne ideje predstavu u medijima. Projekat im je dao uvid u to koliko je kontakt sa medijima važan za svaki vid građanskog aktivizma, i pružio osnovna znanja o apliciranju za omladinske projekte. U toku realizacije projekta učesnicama su se pridružili i njihovi školski drugari. Zajedno su imali zadatak da sva usvojena znanja primene u osmišljavanju projekta za rešavanje određenog problema u svojoj zajednici. Među projektima se izdvojio predlog grupe učenika iz Novog Pazara. Oni su predložili osnivanje redakcije srednjoškolskog časopisa "Rahat land" za čiju realizaciju su po povratku kući dobili finansijska sredstva od uprave grada. Osim Rahat Lend istakao se i predlog projekta iz Užica koji se zvao "Raščistimo Srbiju". Cilj ovog projekta je bio očuvanje životne sredine i reciklaža otpadnog materijala.

- <http://www.youtube.com/watch?v=oGCKrnN3954&list=UUiA5UU0YVr48eIwNPHAyMZA&index=7&feature=plcp>
- <http://www.youtube.com/watch?v=zwQXLZv1Dc8&list=UUiA5UU0YVr48eIwNPHAyMZA&index=8&feature=plcp>
- <http://www.youtube.com/watch?v=Mqz98ZTPUbQ&list=UUiA5UU0YVr48eIwNPHAyMZA&index=9&feature=plcp>
- <http://www.youtube.com/watch?v=4hIrqPQGUhI&list=UUiA5UU0YVr48eIwNPHAyMZA&index=10&feature=plcp>
- <http://www.youtube.com/watch?v=06r2jtmAtx0&list=UUiA5UU0YVr48eIwNPHAyMZA&index=1&feature=plcp>

NAZIV PROJEKTA: **ROMI U JAVNOSTI**
PODRŠKA: EC- Projekat kofinansira Evropska unija u okviru IPA 2009-Instrument za civilno društvo-Regionalni programi

UČESNICI: 18 novinara iz Bosne i Hercegovine, Makedonije i Srbije
TRAJANJE: 24 meseca (Decembar 2010-Decembar 2012)
OPIS: Novosadska novinarska škola u saradnji sa [Mediacentrom](#) Sarajevo, [Romskim informativnim centrom](#), [Makedonskim institutom za medije](#) i nosiocem projekta [Transitions](#), iz Češke Republike, realizuje regionalni dvogodišnji projekat „Romi u javnosti”. **Cilj projekta je unapređenje izveštavanja medija o romskim zajednicama u ovim zemljama.**

U seriji aktivnosti učestvuje po šest novinara iz Srbije, Makedonije i Bosne i Hercegovine, od kojih će polovina biti iz romskih a polovina iz većinskih i drugih zajednica u ovim zemljama. U prvoj godini realizacije projekta Novosadska novinarska škola delegirala je 6 novinara koji su bili na intenzivnoj obuci o korišćenju multimedijalnih tehnika (radio, TV, štampa) u izveštavanju o marginalizovanim grupama. Ovo obuci prisustvovali su i novinari iz BiH i Makedonije. Nakon toga edukativna praksa se nastavila u Novom Sadu gde im je mentor bio međunarodni novinar Dean Coks. Nakon obuke novinari su proizvodili priloge o romskim i drugim marginalizovanim zajednicama za regionalni portal.

U oktobru 2011. Godine u skupštini AP Vojvodine održana je regionalna konferencija na temu Romi u javnosti čiji je cilj bio da predstavi i kritički preispita rad romskih medija na području zapadnog Balkana, sa fokusom na BiH, Srbiju i Makedoniju. Na konferenciji su ponuđeni mogući modeli budućeg razvoja romskih medija, čiji je opstanak od krucijalnog značaja za vidljivost romske zajednice u javnosti. Takođe bilo je reči i o mogućim modelima menjanja svesti u javnosti o položaju i potrebama Roma u državama zapadnog Balkana.

DODELA NAGRADE

NAZIV PROJEKTA: **GODIŠNJA NAGRADA MLADOM NOVINARU**
PODRŠKA: UPRAVA GRADA NOVOG SADA ZA KULTURU
UČESNICI: novinari do 30 godina koji se bave izveštavanjem na radiju
TRAJANJE: mesec dana
OPIS: Novosadska novinarska škola već 11 godina dodeljuje Godišnju nagradu za najboljeg mladog novosadskog novinara. Ove godine pažnja je usmena na novinare koji objavljuju ili emituju svoje radove na radiju, pokušavajući da na taj način podstaknemo ne samo mlade, već sve novinare, ali i medije, da u što većoj meri koriste tehnološka dostignuća i velike mogućnosti koje ona pružaju. Nagrada najboljem mladom novinaru novosadskih medija je dodeljena 30. decembra, u svečanoj sali Gradske kuće. Predsednik žirija, doc. dr Dejan Pralica, pročitao je saopštenje i obrazloženje odluke žirija, a sertifikat najboljem mladom novinaru Dejanu Stojičiću-Radio 021, novčanu nagradu i specijalno priznanje uručio je Igor Pavličić, gradonačelnik grada Novog Sada. Pohvalu za izuzetan rad i simboličnu nagradu u vidu stručne literature primio je Norbert Šinković, novinar Radio Novog Sada.

Ova nagrada predstavlja stimulans za celokupni novinarski kadar novosadskih pa i vojvođanskih medija. Težnja NNS je da se ubuduće nagrada proširi na medije cele Pokrajine jer ništa slično u Vojvodini ne postoji.

OSTALE AKTIVNOSTI

Novosadska novinarska škola ostvarila je dobru saradnju sa mnogim organizacijama koje se bave medijima, medijskim izveštavanjem i edukacijom. Ovim povodom, NNŠ je tokom 2011. godine obezbedila logističko-organizacionu podršku za projekte:

NACIONALNO LIBERALNA MREŽA, Debrc, u NNŠ 26.01.2011. održana prezentacija projekta "Slovak self governing region as a possible model for regional decentralization of Serbia"

AKADEMUJA ŽENSKOG PREDUZETNIŠTVA, NS, u okviru projekta Akademija ženskog preduzetništva - pametna investicija u program doživotnog učenja žena, trening ICT TECHNOLOGY u Bačkom Petrovcu, 17-21.01.2011.

BOŠ, Bg, u NNŠ:

1. 23.02.2011. radionica Etika i poslovne komunikacije i
2. 17.04.2011. radionica Akademski i stručni aktivizam studenata za Stipendiste Fonda za mlade talente Srbije

VISUAL IMPACT DOO, Bg, u NNŠ 28.03.2011. održana PANASONIC prezentacija

Predstavništvo BBC WORLD SERVICE TRUST-a u Beogradu, u NNŠ 7-9.04.2011. održan trening za novinare

OEBS Misija u Srbiji, Bg,

1. u Beogradu 8.09.2011. okrugli sto STOP CORRUPTION
2. u NNŠ 27/28.09.2011. trening za novinare
3. u Kragujevcu 6/7.10.2011. seminar o izveštavanju o različitosti

FORIN - Fond za razvoj istraživačkog novinarstva i novih medija, u NNŠ 7/8.12.2011. predavanje Evropski identiteti i medijska kultura.